

S Eugenom Babićem, članom MASA-e i studentom Filozofskoga fakulteta u Rijeci, razgovaramo o hrvatskoj anarhističkoj opciji koja je poprilično dugo njegovala hobističku tendenciju te o mogućnostima u kojima ako Vlada i padne, u ovim uvjetima, to zasigurno neće značiti da nas neće netko drugi zajahati

Suzana Marjanić Govori: Eugen BabićZarez, broj 273-274

Pitanje koje obično svima postavljam koji su uključeni u razgovore o "anarho sceni": kako ste osobno došli do usvajanja anarhosindikalističkih ideja kao i upoznavanja istomišljenika/ica?

– Nakon nekoliko godina lutanja "scenom" nisam se zadovoljio ideološkim rješenjima koja su nudila određene grupe i pojedinci, ako se to uopće mogu nazvati ideološkim rješenjima. Nedostajalo je tu sustavnosti, ozbiljnosti u namjeri da se i provede ono o čemu se priča i ono po meni najvažnije, nedostajala je jasna baza za djelovanje. Igrom slučaja i upornošću u namjeri da se politički opismenim, povezo sam se s bosanskim slobodarskim marksistima i srpskim anarhosindikalistima, te općenito klasnim anarhistima s područja Balkana. Vrlo brzo mi je postalo jasno da sam našao plodno tlo za djelovanje, prije svega nešto u što se isplati ulagati i što mi svakim danom postaje sve bliskije zbog očite nerazdvojnosti svoje teorije od prakse. Ono što me je posebno privuklo anarhosindikalizmu i općenito klasnom anarhizmu je ta jednostavnost u zahtijevanju pravednosti, koja je razumljiva svima.

OD PROPAGANDE DO MASOVNOG ANARHOSINDIKATA

Kako možemo saznati s web-stranice MASA-e, u Zadru je organiziran prvi nacionalni anarhosindikalistički sastanak, koji je prerastao u osnivački kongres MASA-e. Jeste li sudjelovali na tom osnivačkom kongresu, kako je iniciran te koji su njegovi ciljevi?

– Sudjelovao sam na tom sastanku, koji je inicirala tadašnja zadarska anarhosindikalistička grupa "Direktna akcija". Sastanak je trajao dva dana (16.-17. veljače 2008.); od toga je prvi dan bio predviđen za diskusiju gdje se raspravljalo o anarhosindikalizmu i njegovom značaju za hrvatsku regiju, trenutnoj političkoj situaciji i mogućnostima djelovanja, te nam je prezentiran rad Međunarodnoga udruženja radnika i radnica (IWA-AIT-MUR), što je učinio njihov sekretarijat. Sastanak je za cilj imao okupiti nas anarhiste i anarhistkinje u Hrvatskoj koji u anarhosindikalizmu vide revolucionarni potencijal, te da zajedno počnemo surađivati i izmjenjivati iskustva i informacije. To se i potvrdilo drugog dana sastanka, gdje smo odlučili osnovati anarhosindikalističku organizaciju za Hrvatsku, te smo taj dan potrošili na praktične stvari koje je bilo potrebno obaviti kao prve korake unutrašnje koordinacije i definiranja novonastale organizacije. Ujedno smo i utvrdili strategiju razvijanja, od anarhosindikalističke propagande, organizacije i kada uvjeti to dozvole – prerastanja u masovni anarhosindikata.

Branimir Kovač u razgovoru za Zarez istaknuo je da anarhizam može postati masovan fenomen, ali jedino ako se odrekne nekih stavova koji predstavljaju iskrivljavanje izvornih anarhističkih načela. Koja su to iskrivljavanja?

– Tu bih ponovio već navedeno, odnosno kao što to Branimir kaže – anti-organizacijske tendencije, odnosno "spontane grupe" i pojedince koji svaku organizaciju optužuju za hijerarhičnost i samim time i autoritarnost. Organiziranost je sasvim očito temelj naše ideje, od organiziranog otpora, do organiziranog, funkcionalnog, pravednog i slobodnog društva sutrašnjice. Ono što bih dodao – razna su "anarho-reformistička" strujanja akademskoga tipa i postmodernističke tendencije koje svode anarhizam na lijepe želje i jednu ideološku konfuziju. Uglavnom, ta iskrivljavanja pridonose tome da anarhizam ostane neprepoznat kao izvrsno oružje za borbu protiv eksploatacije i borbu za drugačije društvo, jer otupljuju oštricu izvornih anarhističkih načela i zamagljuju rješenja koja nudimo.

KLASNA, A NE SUPKULTURNA BAZA U čemu je osnovna razlika između MASA-e i one anarho struje koja proizlazi iz ZAP-a, Attack!-a i DHP-a?

– Baza i način djelovanja. Naša baza je radnička klasa, dok su navedeni svoje baze gradili i pronalazili u supkulturnom miljeu. Naš način djelovanja je stupanje u zajednički odnos s ljudima koje ne poznajemo kako bi zaštitili vlastite interese i organizirano se suprotstavili ponižavanju i izrabljivanju koje doživljavamo na našim radnim mjestima, u lokalnim zajednicama i u obrazovnim ustanovama. Njihov je način djelovanja, usudujem se reći, izgrađen prije svega na prijateljskim odnosima, te način djelovanja poistovjećuju određenom vrstom glazbe, načinom odijevanja, prehranom, mjestima za izlaske i sl.

Zašto je ASI najjača anarhosindikalistička organizacija na prostoru bivše Jugoslavije, te što se u Hrvatskoj anarhistička opcija uglavnom zadržavala na teorijskoj poziciji umjesto na barikadama?

– Pa mislim da je odgovor vrlo jednostavan – najstarija su organizacija takve vrste, a i da ih time ne bih "vrijeđao", dodat ću da imaju vrlo sposobne ljude. Hrvatska anarhistička opcija je za takvu poziciju odgovorna sama jer je nje govala poprilično dugo hobističku tendenciju. Dodao bih da su odgovorna i ona prije navedena "iskrivljavanja". Nadamo se da će se to sada promijeniti i da je već u fazi mijenjanja.

S obzirom da pripadate studentskoj generaciji, molim vas, pojasnite koliko je MASA uključena u trenutnu studentsku blokadu nastave i jeste li osobno uključeni u blokadu?

– Uključeni smo individualno u svim gradovima gdje postoje blokade, dolazimo na plenum, sudjelujemo u radnim grupama i ostalim aktivnostima uz blokadu. Osobno sam uključen u blokiranju Filozofskog fakulteta u Rijeci, i evo baš trenutno odgovaram na ovo pitanje iz najveće učionice 210 gdje nam je dnevni prostor za druženje, prehranu i tribine. Ono na što stalno stavljamo naglasak među vlastitim kolegama je to da je potrebno organizirati društvo na direktnodemokratskim principima na svim razinama, i iz vlastitog iskustva vam mogu reći da to vrlo dobro prolazi. Praksa je najbolji ispit neke teorije i principa i ljudi su sve više i više uvjereni u to da oni sami trebaju i mogu upravljati društvom upravo na način na koji su studenti to i pokazali.

RAZJEDINJENI SINDIKATI

Ne koje su načine sindikati radili na suzbijanju mogućnosti organiziranja generalnoga štrajka u riječkom brodogradilištu 3. maj?

– Za početak, nema jedinstvenosti među različitim sindikatima i koliko sam shvatio, vrlo često si međusobno podmeću, npr. organiziraju na isti dan prosvjede na različitim mjestima, prozivaju se međusobno za nepotizam, za izdaje i slične stvari. Samim time rade na razjedinjenosti radnika, svjesno i zlonamjerno ili nesvjesno, sasvim nevažno. Njihove akcije su najčešće besmislene i, po mome mišljenju, služe kao ispušni ventil za nezadovoljne radnike, koji poslije takvih akcija ("dostojanstveni" prosvjedi na nevidljivim mjestima za ostalo građanstvo i potpuno besmislenim gradskim točkama – npr. u samome brodogradilištu i na parkiralištima okolo brodogradilišta) zaključe da od njih nema koristi i da se ništa ne može promijeniti, te da je najbolje povući se, tiho i podvučena repa. Osim navedenoga, uspješni otpor radnika najviše sabotira koncept "prosvijećenih sindikalnih vođa" koji guši svaku samoinicijativu i stvara podjelu sindikata na pasivno članstvo i aktivno vodstvo. Sve to rezultira sindikatima koji se više brinu za upravu negoli za radnike, odnosno koji nisu sposobni vršiti pritisak i istovremeno pregovarati u interesu samih radnika. Jedino pozitivno u svemu tome, ako se smijem tako izraziti, je to što birokratski sindikati imaju sve manje i manje kredibiliteta.

Molim vas, komentirajte ukratko predložene izmjene Zakona o radu te što po tom pitanju čine čelnici naših brojnih sindikata?

– Ako sam dobro shvatio, radit će se više za manju ili jednaku plaću, godišnji odmor će zapravo biti kraći jer će se računati tjedni, a ne radni dani. Uglavnom, to je nešto što definitivno ide na ruku kapitalistima, a ne radnicima i svakako da pridonosi povećavanju postojeće nesigurnosti. Smatram da od čelnika sindikata ne treba ništa očekivati, jer već smo bili puno puta svjedoci kupovanja socijalnoga mira i na to naš odgovor treba biti jače i organiziranije povezivanje samih radnika. Čemu išta očekivati od sindikalnih vođa? Onaj tko nije shvatio da nije problem u ljudima, već u samoj strukturi postojećeg sindikalnog organiziranja, očito da ne gleda dovoljno pažljivo i ne vidi rezultate takve vrste organiziranja. Ono što mi predlažemo je drugačija vrsta sindikalizma, direktno demokratski ustrojeni sindikati, gdje se sve odluke donose kolektivno i na taj se način sprečava mogućnost korumpiranja čelnika jer isti niti ne postoje. Potrebno je osigurati autonomiju sindikata, odnosno ne prihvaćati suradnju s političkim strankama, ne prihvaćati financiranje od strane države jer sindikat koji se oslanja na vlastite snage je najjači sindikat. I za kraj, bez principa direktne akcije sve pada u vodu; jednostavno ne smijemo dopustiti da o onome što se tiče nas odlučuje i djeluje netko drugi. Radnici trebaju sami bez posrednika rješavati probleme, tako prikupljaju individualna i kolektivna iskustva koja ih unaprjeđuju kao osobe i kao kolektiv koji se nosi s određenim problemima. Samo na taj način možemo imati jake sindikate, gdje je interes radništva na prvom mjestu.

Nedavno je u novinama istaknuto da pet sindikalnih središnjica nastavlja pripreme za veliki prosvjed protiv Vladine gospodarske politike, na kojem će tražiti ukidanje tzv. harača i smanjenje stope PDV-a, a okvirni datum prosvjeda bio je određen za 14. studeni. Eto, 14. studeni je prošao vrlo mirno, ništa se od toga nije dogodilo, dapače, uopće nije bile ni medijskih najava o tom tzv. općem prosvjedu.

– Ništa iznenađujuće. Ako želite znati kako rasplnuti i sabotirati bijes izrabljivanih, jednostavno pitajte naše birokratske sindikate. Mislim da im ta strategija velike buke i velikih riječi trenutno uspjeva, ljudi pomisle: "Evo, napokon će se zauzeti za nas" i onda se nanovo razočaraju kada vide da neće biti ništa od toga. Kažem trenutno, jer smatram da će ljudi iz razočarenja prijeći u borbenost i organiziranje na drugačijim principima. Mi se nadamo i radimo na tome da ti principi budu slobodarski, kao što su to izvrsno pokazali studenti, organiziranjem na direktno demokratskim principima, odnosno koristeći plenum kao tijelo odlučivanja, te koristeći direktnu akciju (blokadu i ostale vidove neposrednog aktivizma) kao način djelovanja.

IZBOR IZMEĐU KUGE I DJEČJE PARALIZE

Upravo 14. studenoga na Stojedinici u intervjuu Radimir Čačić je izjavio da se Vlada ne ruši na ulici, na barikadama, već jedino u Saboru, te da Jadranka Kosor vrlo pažljivo sprečava te moguće "nedaće", odnosno pažljivo bira ljude koje će raskrinkati javnosti u tajkunskim i mafijaškim poslovima, a opet prikriva one koji bi u Saboru mogli lako prijeći u opoziciju i tako HDZ-u odnijeti glasove, saborska mjesta. Kako vama kao anarhosindikalistu izgleda opcija o padu Vlade, odnosno, radikalizacija pitanja – zbog čega Vlada već/još nije pala?

– Veselim se svim mogućnostima rušenja i raskrinkavanja hijerarhijskih i izrabljivačkih struktura, ali mislim da nama nedostaje jasna slobodarska radnička alternativa. Nedostaje nam realnost u kojoj bi bili svjesni da se izbor ne ograničava samo na biranje kuge ili dječje paralize, odnosno jednih ili drugih kriminalaca na vlasti, i realnost u kojoj bi kolektivno bili svjesni da imamo moć i da ne moramo podilaziti autoritetima, bez izuzetka. Vlada se ruši na način da ljudi shvate njezinu izopačenu strukturu i postanu svjesni da se društvo može pravednije i praktičnije organizirati. Dakle, ako Vlada i padne, u ovim uvjetima, to sigurno neće značiti da nas neće netko drugi zajahati, već da je trenutna vladajuća struktura nesposobna nositi se s problemima koja sama proizvodi i da će ju zamijeniti sposobniji ljudi, koji će nastaviti jednako tako raditi u svom interesu.

Kako komentirate da je Jadranka Kosor imenovala Đuru Popijača, glavnog direktora Hrvatske udruge poslodavaca, ni više ni manje nego novim ministrom gospodarstva, rada i poduzetništva?

– Komentiram na način da se čak ni ne trude sakriti svoj izrabljivački karakter, jer su i sami svjesni da trenutno nemamo jak radnički pokret koji se može s njima obračunati.

NAZNAKA KRITIČKE SVIJESTI

Ulogu sindikata sasvim je dobro prepoznao i Radimir Čačić kad je izjavio da se Matijašević šali kad kaže da će na sindikalnom prosvjedu u Zagrebu (misli na najavljeni i nerealizirani rujanski prosvjed) biti 100 tisuća ljudi, koliko ih se okupilo za Radio 101. Eto, kad i politička opcija, kojoj na ruku idu takvi sindikati, mogu prepoznati ništavnu ulogu naših sindikata, zbog čega onda radnici i dalje vjeruju tim sindikalnim čelnicima?

– Smatram da su ljudi i dalje u nevjerici, jednostavno ne mogu vjerovati da ih država koju su branili i toliko je iščekivali izrabljuje i ponižava. Ali vidim neke pozitivne pomake, kroz razgovor

sa svojim susjedima, kolegama, poznanicima, prijateljima i obitelji prepoznajem naznake nastajanja kritičke svijesti upravo zbog realnosti u kojoj živimo i neprestani rast sumnje spram svih pozicija moći. Mi ćemo se potruditi biti glasniji u principima koje zastupamo, ostalo je na ljudima da te iste principe prepoznaju i primjene.

POTPORA RADNICIMA DALMATINKE NOVE

Je li MASA pomogla radnicama i radnicima Dalmatinke Nove koja je u stečaju od srpnja, a koji su se okupili 11. studenoga na prosvjednom skupu ispred zatvorene tvornice? Podsjetimo, radnici, uglavnom radnice, Dalmatinke Nove bez ikakvih su primanja preko 14 mjeseci.

– Pismom podrške koje smo uručili njima u ruke, te podrškom u ljudstvu kada su prosvjedovali prošli put – 19. svibnja 2008. i sada – 18. studenoga u Zagrebu. Ono što osobno smatram je to da bi one same trebale uključiti više ljudi u cijelu stvar, svoje obitelji, prijatelje i kolege s drugih radnih mjesta kako bi napravile širi i jači front.

Dio iz pisma podrške koje smo im uručili:

"Tvornica je vaša! Ona je plod vašeg rada i vaše borbe! Zauzmite ju i zahtijevajte sve što vam pripada!", "Ako vam nekako možemo pomoći – akcijama solidarnosti ili organiziranjem internacionalne podrške – obavijestite nas i napraviti ćemo sve što je u našoj moći."

Dio iz letka koji smo dijelili na prosvjedu 18. studenoga:

"Mi, radnici, sadašnji ili budući, imamo samo jedni druge...", "Voljeli bismo da nas ima mnogo više, i da vam možemo pomoći i nečim većim od pukog prisustva. Želimo da se ovakva patnja naše klase više ne nastavlja, i zato ćemo nastaviti s radom na dizanju radničke svijesti, uzgajanju solidarnosti i na stvaranju masovnog anarhističkog sindikalističkog pokreta..."

NIJE PROBLEM U LJUDIMA

Hoćete li reagirati na cenzorski čin Hloverke Novak-Srzić koja je smijenila Anu Jelinić zbog toga što je u emisiji Dossier.hr razgovarala s Darkom Petričićem o njegovoj knjizi Hrvatska u mreži mafije, kriminala i korupcije, u kojoj govori o sasvim očitoj sprezi mafije i našeg političkog vrha?

– Nekako sumnjam da ćemo reagirati, ali ne bih ništa znao odgovoriti prije pokrenute rasprave i mišljenja svih članova i članica.

Što mislite, koja je istina našu političku elitu više pogodila a koje je izrekao Darko Petričić u spomenutoj emisiji: istina o tome da su kriminal i korupcija u tolikoj mjeri involvirani u hrvatsku politiku da bi razbijanje tih lanaca dovelo do razbijanja cjelokupnoga sustava ili pak istina o tome da su Franjo Tuđman i Ivan Čermak prilikom obrane Vukovara prodali nekoliko tenkova Kuvajtu?

– Mislim da ne moram birati između te dvije istine, jer su po mome sudu one dio jedne istine. Ne postoji niti jedna država koja nije izgrađena na kriminalu i korupciji, sama struktura države uvjetuje takav razvitak. Nije problem u ljudima; teza da nam trebaju bolji i pravedniji ljudi, odnosno "politička elita" prozirna je laž u koju se svaki dan svatko od nas može i sam uvjeriti. Političku će elitu najviše pogoditi "istina" organiziranoga otpora, oni su sasvim svjesni da smo mi budale koje će za njih ginuti, bilo na bojištima ili na radnim mjestima, i to je za njih jedna kompatibilna cjelina. Pitanje je kada ćemo i mi postati toga svjesni.

Kako tumačite izjavu Jadranke Kosor da prosvjedi i štrajkovi u sadašnjim okolnostima mogu imati dugoročne posljedice, primjerice na kreditni rejting Hrvatske, a koja je objavljena na web-stranici Udruge radničkih sindikata Hrvatske, a povodom vijesti da je Damir Jakuš, predsjednik Udruge radničkih sindikata Hrvatske, odabran za novoga predsjednika Gospodarsko-socijalnog vijeća?

– Već mi je muka od te njihove demagogije gdje isti ljudi koji proizvedu krizu vlastitom politikom, ekonomijom i položajem, za svoj opstanak opet žele zavući i zavlache ruke u naše džepove, uzimaju nam od usta i opasno snižavaju standard života radničke klase, te normalno, tvrde da je njihov opstanak nerazdvojiv od našeg. Navedeni je primjer samo potvrda naše teze da ovakvi radnički sindikati čine osnovne stupove izrabljivačkog sustava u kojem trenutno živimo i da nema nikakvog govora o tome da isti ti sindikati mogu igrati progresivnu ulogu, jer bi time grizli ruku koja ih hrani. Smatram da se time potvrđuje i teza da je socijalno partnerstvo najobičnija kapitalistička laž, a da je realnost klasni rat.

I za sam kraj s obzirom na vaš intervju koji je objavljen prošle godine u Glasu Istre: kakva je povijest anarhizma u Istri te da li je oformljena pulska Lokalna grupa MASA-e?

– Lokalna grupa Pula osnovana je na 2. Kongresu MASA-e koji se također održao u Puli 6.-7. rujna 2008. Ono što znamo o anarhističkoj povijesti Istre je to da je 1922. u Puli održan anarhistički kongres s oko 400 delegata, poznato nam je i da su 1904. održane anarhističke manifestacije u Rovinju, te da su istarski anarhisti sudjelovali u Španjolskom građanskom ratu. Podrobnije informacije možete pronaći u knjizi Maxa Nettlaua, Povijest anarhizma i tekstu Ennia Maserattia – Anarhizam u Dalmaciji i Istri (www.zamirnet.hr), te u knjizi Naši španjolski dobrovoljci (Acta Historica Nova, Vol. 3, Rijeka, Rovinj 1988). Sve navedeno možete pronaći i na internetu.